

19.1.2021

26.1.2021

Viranomaistyöneuvottelu

Kohde	Koverharin ja Lappohjan alueen yleiskaava	
Aika	Ke 13.1.2021 klo 9-11	
Paikka	Teams-kokous	
Läsnä	Jukka Takala	Hangon kaupunki, tekninen johtaja
	Kukka-Maaria Luukkonen	Hangon kaupunki, kaupungingeodeetti
	Ville Wahteristo	Hangon kaupunki, ympäristönsuojelu
	Sanna Varjus	Hangon Vesi
	Inka Ruotsalainen	Hangon Vesi
	Anders Welander	Hangon kaupunki, rakennusvalvonta
	Reetta Suni	Uudenmaan ELY-keskus, alueidenkäyttö, kuntavastaava
	Brita Dahlqvist-Solin	Uudenmaan ELY-keskus, alueidenkäyttö
	Kirsi Hellas	Uudenmaan ELY-keskus, luonnonsuojelu
	Hannu Palmén	Uudenmaan ELY-keskus, liikenne
	Henrik Wager	Uudenmaan ELY-keskus, rakennussuojelu
	Olli Jaakonaho	Uudenmaan ELY-keskus, tulvariskit, hulevedet
	Heini Loikkanen	Uudenmaan ELY-keskus, pohjavesi
	Mari Ahonen	Uudenmaan ELY-keskus, liikenne
	Heli Vauhkonen	Uudenmaan liitto, maakunta-arkkitehti
	Pasi Kouhia	Uudenmaan liitto, liikenne
	Tellervo Saukoniemi	Länsi-Uudenmaan museo, rakennettu kulttuuriympäristö ja maisema
	Niko Anttiroiko	Länsi-Uudenmaan museo, arkeologia
	Antti Erämo	Puolustusvoimat
	Ingegerd Grün-Maja	Eteläkärjen ympäristöterveys
	Anders Ahlvik	Hangon Satama Oy
	Björn Peltonen	Hangon Satama Oy
	Johanna Närhi	A-Insinöörit Civil Oy
	Jaana Virtanen	A-Insinöörit Civil Oy
	Piritta Laitakari	A-Insinöörit Civil Oy
	Henri Hunnako	A-Insinöörit Civil Oy

1 Kokouksen avaus ja järjestäytyminen

Kukka-Maaria Luukkonen avasi kokouksen ja toimi puheenjohtajana. A-Insinöörit laatii muistion. Todettiin läsnäolijat.

2 Yleiskaavaluonnoksesta saatu palaute ja laaditut/hyväksytyt vastineet

Johanna Närhi esitteli luonnosvaiheessa saatuja palautteita ja niiden pohjalta kaavaan tehtyjä muutoksia. Esitys on muistion liitteenä.

Luukkonen huomautti, että toisen TY-2 -alueella sijainnut SSAB ei ole enää toiminnassa. Lisäksi Lappohjan ranta-alueen asemakaava ei ole vielä voimassa. Sen laatiminen on keskeytetty ja se odottaa yleiskaavan edistymistä.

Uudenmaan liiton Heli Vauhkonen toi esille, ettei uusi vaihemaakuntakaava ei ole vielä voimassa. Maakuntahallitus on määrännyt 7.12.2020 vaihemaakuntakaavan tulevan voimaan valituksista huolimatta. Se pitää kuuluttaa kaikissa alueen kunnissa, Hangossa kuulutusaika umpeutuu tammikuun lopulla. On mahdollista ja jopa todennäköistä, että kaava laitetaan täytäntöönpanokieltoon Helsingin hallinto-oikeudessa. Uudessa vaihemaakuntakaavassa kaava-alueelle on osoitettu tuotannon ja logistiikka-toimintojen kohdemerkintä, joka korvaa voimassa olevan, Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavan teollisuusalueen aluevarausmerkinnän. Uusi merkintä antaa enemmän mahdollisuuksia alueen yksityiskohteisemmalle kaavoitukselle. Mutta Uudenmaan liitto korostaa, että yleiskaavan laadinnassa tulee varmistaa pohjaveden suojeleminen ja minimoitava ympäristöhaitat.

Hangon sataman Björn Peltosen mielestä Viskontien eteläpuolella oleva teollisuusalue on turha, jos sinne ei voida tehdä tieyhteyttä arvokkaan paahdeympäristön (luo) läpi. Ville Wahteriston mukaan luomerkinnällä voidaan sallia ajoyhteyden toteuttaminen alueen läpi, kuten asemakaavassa asia on ratkaistu.

Puolustusvoimien Antti Erämo toi esille, että Puolustusvoimat toivoo edelleen kaavaan merkittäväksi Syndalenin ampuma-alueen melualue, vaikka alue onkin teollisuusaluetta.

ELY:n luonnosvaiheessa antamaan lausuntoon ei Reetta Sunin mukaan ole kaikilta osin vastattu ja vastineet ovat varsin suppeat. Vastineessa on esimerkiksi maininta irrallisen pienen TY-alueen rajauksen tarkentamisesta ehdotusvaiheessa, mutta se ei ollut juurikaan muuttunut. Luukkonen totesi, että vastineessa olisi pitänyt lukea tarkastellaan TY-alueen rajauksen muuttamista ehdotusvaiheessa. TY-alue on Fiskarsin omistama ja ollut jo aikaisemmassa yleiskaavassa PTY-merkinnällä.

ELY:n Kirsi Hellas totesi, että Natura-alueeseen kohdistuvat vaikutukset tulee arvioida luonnonsuojelulain mukaisesti (Natura-tarveharkinta) ja mahdollisesti toteuttaa myös varsinainen natura-arviointi. Alue rajautuu suoraan TY-1 -alueeseen, jolloin alueelle saattaa aiheutua häiriöitä ja negatiivisia vaikutuksia. Lisäksi palautteissa mainitun tummaneidonvaippa -lajin esiintyminen tulee tarkistaa esim. Hertta -tietokannasta tai tarvittaessa maastotarkastuksin kesällä 2021. Tarvittaessa pitää arvioida, millaisia kustannuksia aiheutuu, jos laji huomioidaan. Lisäksi Hellas toi esille, pitäisikö poistettujen luo-alueiden kuitenkin huomioida, onko niillä lain nojalla suojeltuja arvoja. Luukkosen mukaan luo-alueiden poistamisen taustalla on sataman asemakaavan yhteydessä tehty ympäristöselvitys ja suunnitelma maakerroksen siirtämisestä ja alueiden ns. poiskehittämisestä.

Hellaksen mukaan Viskontien ylittävä ekologinen yhteys on liian kapea, jolloin viereiselle TY-1-alueelle tulisi ainakin tulla viheraluetta. Luukkonen totesi yhteyden leveyden olevan Datakeskuksen asemakaavan mukainen.

Hangon Veden Sanna Varjus toi esille ampuma-alueen sijainnin ja sen, että onko se kaavassa välttämätöntä osoittaa ja vakiinnuttaa, kun toiminta voisi olla muuallakin? Ampuma-alue sijaitsee I luokan pohjavesialueella.

3 Tehdyt selvitykset ja vaikutusten arvioinnit

Närhi esitteli yleispiirteisesti tehdyt selvitykset yleispiirteisesti sekä tieyhteysvaihtoehtoista laadittua vertailu- ja vaikutusten arviointitaulukot. Niiden pohjalta on päädytty kaavassa osoitettuun ratkaisuun uuden tieyhteyden osalta.

Selvitysten osalta ei tullut kommentteja.

4 Alustava kaavaehdotus

Närhi esitteli kaavaluonnokseen tehdyt muutokset alustavan kaavaehdotuksen pohjalta. Kaavakartta, johon muutokset on merkitty keltaisilla nuolilla, on muistion liitteenä.

5 Viranomaisten kommentit

Uudenmaan ELY-keskus

ELY-keskus toi esille, että toimitettu aineisto on ollut mm. selostuksen ja sen myötä vaikutusten arvioinnin puuttumisen takia puutteellinen, jolloin materiaaliin on vaikea ottaa kantaa. ELY pidättäytyy luonnosvaiheessa annetussa lausunnossa. Suni muistuttaa kuitenkin tarkastelemaan selostuksessa kaavan suhdetta valtakunnallisiin alueidenkäyttötavoitteisiin ja korosti kaavan ilmastovaikutusten arviointia. Luukkonen korosti, että viranomaisten työneuvottelu järjestettiin nimenomaan tilannekatsauksen takia, koska luonnosvaiheen nähtävilläolosta on kulunut pitkä aika ja haluttiin tuoda viranomaisille tiedoksi luonnosvaiheen jälkeen tehdyt selvitykset. Työneuvottelulla haluttiin helpottaa ehdotusvaiheen lausuntovaihetta, eikä tarkoitus ollutkaan korvata ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelua.

ELY-keskus piti hyvänä, että tilaisuus on järjestetty ja toi esille teollisuusalueiden mitoituksen ja mitta-kaavan ja pohti sen tavoiteltua tehokkuutta. Lisäksi hän totesi, että maakuntakaavan osalta ollaan ”saranakohdassa” ja voidaan odottaa Helsingin hallinto-oikeudelta välipäätöstä täytäntöönpanon osalta, ainakin Kirkkonummen muistutus viittaisi siihen. ELY-keskus nosti myös esille TY-2 merkinnästä, että se voi tuottaa ongelmia ViskoTeepakille, ja että merkintä antaa ymmärtää, että toiminta haluttaisiin siirtää muualle. Merkintää arvioidaan vielä uudelleen, sillä siirtämistä ei tavoitella.

ELY-keskus toisti, että vaikutusten arviointi Natura-alueisiin on tehtävä ja arvioitava mm. hulevesivaikutukset ja muut TY-alueiden aiheuttamat mahdolliset häiriöt, kun alueet rajautuvat suoraan Natura-alueisiin. Arvioinnin tarve tulee suoraan luonnonsuojelulaista. Prosessi on kaksiosainen ja mikäli varsinaiseen arviointiin päädytään, sen pitää olla kokonaan läpikäyty, ennen kuin muita päätöksiä voidaan tehdä. Kaavan vaikutusten arviointi toimii ns. ”Naturan kynnysarviointina”.

ELY-keskus totesi, että pohjavesien näkökulmasta tielinjausvaihtoehto 4 olisi paras, kuten selvityksessä on todettu, mutta periaatteessa myös valittu VE 1 voidaan toteuttaa. Kaavaan valittua tielinjausta olisi parempi siirtää hieman toisen vedenottamon kaukosuojavyöhykkeelle. ~~jotta se sijoittuisi kauemmaksi Isolähteen vedenottamon lähisuojavyöhykkeestä.~~ Isolähteen tekopohjavesilaitoksella tai vedenottamolla ei ole suoja-alueita, mutta mikäli sellainen olisi, sijoittuisi tievaihtoehto VE1d todennäköisesti lähisuoja-
vyöhykkeen alueelle. Siksi tielinjausta olisi parempi siirtää mieluummin toisen vedenottamon kaukosuojavyöhykkeen suuntaan. Todettiin, että yleiskaavaan on merkitty esisuunnittelun mukainen tielinjan likimääräinen sijainti katkoviivalla ja varsinainen linjaus tarkentuu tiesuunnitelmalla. Lisäksi ELY toi esille, että teollisuusalueen sijainti voi vaikuttaa haitallisesti useaan eri vedenottamoon (Isolähteen lisäksi Koverhar, lähellä ovat myös Lappohja, Tikka ja Viskon vedenottamo). ~~Loikkanen toi myös esille, että~~ Mikäli Isolähteen tekopohjavesihanke ei jää pysyväksi, vaikuttaa teollisuusalue merkittävästi pohjaveden muodostumiseen. TY-alueet ovat erittäin laajat ja ne sijaitsevat herkällä pohjavesialueella, jolloin niillä on merkittävä vaikutus pohjaveden määrään. Toiminnan olisi hyvä olla sellaista, joka ei vähentäisi pohjaveden määrää. Tässä vaiheessa ei ole tietoa, minkä tyyppistä toimintaa alueelle on tulossa.

ELY-keskus kehotti tarkistamaan rakennusten suojelun johdonmukaisuutta ja logiikkaa. Kohde nro 6, rautatieasema voisi olla suojeltu, samoin kohde 19. Toisaalta suojelumerkintä oli laitettu ainakin yhdelle kohteelle, jota on jo aika paljonkin muutettu.

~~Pintavedet ja~~ Meritulvariski on ELY-keskuksen mukaan asianmukaisesti huomioitu yleismääräyksissä alimpana rakentamiskorkeutena. Hulevesivirtaamien äärevöitymiseen liittyvää viivytystä ei pääsääntöisesti ole tarpeen tehdä. Hulevesien johtamiset ja tulvareitit tullaan huomioimaan tarkemmin asemakaa-

vassa. Puhtaat kattovedet on imeytettävä, jotta turvataan pohjaveden määrää. ~~ja liikkeet~~ Muut hulevedet voidaan johtaa puhdistettuina mereen, mikäli niiden laatu ei uhkaa mm. läheistä Natura-aluetta. Kaavamääräykset ovat tältä osin kunnossa.

ELY-keskus korosti vielä, että ilmastovaikutusten arviointi on syytä tehdä huolella, ja kysyi onko mahdollista antaa tässä vaiheessa vaikutusten arviointiin kommentteja/näkökulmia. Tässä yhteydessä kaupunki totesi, että asiaan on syytä vielä palata.

Hangon Satama Oy

Anders Ahlvik toi esille, että Lappohjan ratapihan laajentaminen ja kehittäminen tulisi olla kaavamerkintöjen osalta mahdollista, nyt koko alue on luo-1-merkinnällä. Tavoitteena on pidentää junia jopa 700-800 metrisiksi, joten ratapihan kehittäminen on välttämätöntä. Hellaksen mukaan alueella oleva luo-1-merkintä velvoittaa huomioimaan arvot toimenpiteitä tehtäessä ja suunniteltaessa, mutta ei estä tekevästä toimenpiteistä. Luo-1-määräystä tarkennetaan tielinjojen ja ratapihan kehittämisen osalta.

Hangon kaupunki

Wahteriston mukaan luonnosvaiheen palaute on huomioitu hyvin ja uusi tielinjausratkaisu on hyvä, se kerää liikenteen nopeasti valtatielle. Hiilinielunkompensointi on vielä huomioimatta. Tavoitteena on saada alueelle toimintaa, joka vaatii hyvää pohjavettä. Luo-alueiden merkinnässä on esim. sataman asemakaavassa todettu, että luo-alueen läpi saa ottaa ajoyhteyden. Wahteristo toi esille alueen hirvionnettomuusriskin ja pohti, voidaanko riskiä yleiskaavalla vähentää. Dahlqvist-Solinin mukaan se on mahdollista riistasiltojen ja -alituksien avulla ja kaavoihin on osoitettu ekologisia käytäviä. Wahteristo korosti vielä teiden pohjavesisuojausten merkittävyyttä, olisi erittäin tärkeää saada ne tehtyä (arviolta 1-2 onnettomuutta vuosittain ja raskaalla liikenteellä aina polttoainetta mukana ihan merkittävä määrä). Ahonen toi esille, että tällaisella tieosuudella, jossa on paljon liittymiä ei riista-aidoista ole hyötyä.

Sanna Varjus toisti kysymyksen, kannattaako ampumarataa osoittaa yleiskaavassa nykyiselle paikalle vedenottamoiden läheisyyteen. Hän myös esitti, ettei vedenottoa tarvitsisi merkitä ET-alueina, kun M-1 määräys sallii niiden toteuttamisen.

Jukka Takala: Paahdeympäristöjä voidaan tarvittaessa siirtää kaatopaikan rinteisiin. Hän toi esille mahdollisuuden maanalaisten tilojen toteuttamiseen. Dahlqvist-Solinin mukaan se on mahdollista joko tässä yleiskaavassa tai erillisellä maanalaisella yleiskaavalla. Mutta koska ollaan arvokkaalla pohjavesialueella ja Natura-alueella; asiaan liittyy paljon selvitettävää ja suunniteltavaa.

6 Jatko-toimenpiteistä sopiminen

Muistion toimitetaan kommentteille viikon sisällä. Kaupunki vie asian lautakuntaan 28.1. vähintäänkin tiedoksi. Luukkonen toivoi muistioon kommentteja ennen sitä. Ainakin vaikutusten arviointia ja joitakin määräyksiä tarkennetaan vielä. Aineisto tulee viranomaisille lausunnonlehdteen nähtävilläolon yhteydessä.

Wahteristo toi vielä esille kaasutankkausaseman.

7 Muut asiat

Ei tullut esille muita asioita.

8 Kokouksen päättäminen

Luukkonen päätti kokouksen klo 11.00.

Vakuudeksi

A-Insinöörit Civil Oy

Johanna Närhi

LIITTEET

Liite 1 Viranomaistyöneuvottelun esitys, A-Insinöörit

Liite 2 Alustava kaavaehdotuskartta, A-Insinöörit